

REUMAATILISE HAIGE TOETAMINE, REHABILITATSIOON

Ingrid Põldemaa, Eesti Reumaliit

Lühike selgitus teemadel:

- Töövõime ja puude hindamine
- Ajutine töövõimetus
- Rehabilitatsioon või taastusravi?
- Töölane rehabilitatsioon
- Sotsiaalne rehabilitatsioon
- Õigusabi töövõime hindamisel ja puude taotlemisel ning otsuse vaidlustamisel

Töövõime ja puude hindamine

Puude ja töövõime hindamise taotlemine

- Töövõime hindamist ja puude tuvastamist on võimalik **koos** taotleda **Töötukassas või Sotsiaalkindlustusametis**. On üks taotlus ja üks hindamine.
- Kui inimene soovib taotleda **ainult** puude raskusastme tuvastamist, tuleb pöörduda **Sotsiaalkindlustusametisse** ja esitada tuleb hetkel kehtiv tööealise puude tuvastamise taotlus.
- Kui inimene soovib taotleda **ainult** töövõime hindamist, tuleb pöörduda **Töötukassasse**.

Kuidas taotlust esitada?

- Töötukassas või Sotsiaalkindlustusametis **kohapeal** – intervjuu töötukassa juhtumikorraldajaga või Sotsiaalkindlustusameti klienditeenindajaga.
- **Elektroonselt** töötukassa **iseteenindusportaali** kaudu.
- **Posti teel** saata taotlus töötukassa maakondlikusse osakonda või Sotsiaalkindlustusametisse;
- E-posti teel saata taotlus digiallkirjastatud dokumendina Töötukassasse või Sotsiaalkindlustusametisse.

Töövõime hindamine

Põhineb Rahvusvahelisel Funktsioneerimisvõime, Vaeguste ja Tervise Klassifikatsioonil (RFK)

- mingi **struktuur** (aju, käsi, süda) on saanud haiguse või trauma tagajärjel kahjustada,
- mingi organi, käe või jala tehtav **funktsioon** on häiritud (mõtlemine, hingamine, liikumine jne),
- funktsioonihäire tõttu ei saa inimene teha teatud **tegevusi** (töötada, õppida, suhelda igapäevaelus, nt üle tee minna, poes käia, pikemat maad kõndida, arsti juurde või hobiringi minna jne)

Taotlus koosneb

7 valdkonda, 18 võtmetegevust, 27 küsimust

- Liikumine (*liikumisfunktsioon*)
- Käeline tegevus (*muu funktsioon*)
- Suhtlemine: nägemine (*nägemisfunktsioon*), kuulmine (*kuulmisfunktsioon*), kõnelemine (*keele- ja kõnefunktsioon*)
- Teadvusel püsimine ja enesehooldus (*muu funktsioon*)
- Õppimine ja tegevuste elluviimine (*vaimne funktsioon*)
- Muutustega kohanemine ja ohu tajumine (*vaimne funktsioon*)
- Inimestevaheline lävimine ja suhted (*vaimne funktsioon*)

Osaline ja puuduv töövõime ning toetus

Töövõimetoetust arvutatakse päevamäära järgi. 1. aprillist 2021. a on töövõimetoetuse päevamäär 15,13 eurot .

Eesti Töötukassa indekseerib päevamäära suurust iga aasta 1. aprillil vastavalt riiklikule pensioniindeksile.

- **Töövõimetoetuse suurus ühe kalendripäeva eest on:**
- osalise töövõimega inimesel – 57 protsenti päevamäärast (8,6241 eurot x päevade arv kuus, keskmiselt 258,72 eurot);
- puuduva töövõimega inimesel – 100 protsenti päevamäärast (15,13 eurot x päevade arv kuus, keskmiselt 453,90 eurot)

Toetuse suurus sõltub kalendripäevade arvust kuus (28 – 31 päeva x) ja makse tehakse eelneva kuu eest.

Allikas: Töötukassa

Puude raskusastme tuvastamisel võetakse arvesse järgmist:

- tervises seisund;
- tegevusvõime;
- kõrvalabi, juhendamise ja järelevalve vajadus, mis on suurem inimese eakohasest abivajadusest;
- kõrvalabi ja juhendamise vajadus, mis esineb inimesel tehniliste abivahendite kasutamisele vaatamata;
- elukeskkond;
- rehabilitatsiooniplaani olemasolu korral selles ettenähtud tegevused.

Tööealisel inimesel tuvastatakse **puue**...

**lähtuvalt igapäevastest tegutsemis- ja
ühiskonnaelus osalemise piirangutest:**

1) **sügav puue** on inimesel, kellel igapäevane tegutsemine või ühiskonnaelus osamine on täielikult takistatud;

2) **raske puue** on inimesel, kellel igapäevane tegutsemine või ühiskonnaelus osamine on piiratud;

3) **keskmine puue** on inimesel, kellel igapäevases tegutsemises või ühiskonnaelus osalemises esineb raskusi.

Puudega tööealise inimese toetuse tingimused

- Toetuse suurus sõltub puude raskusastmest ja valdkonnast, milles funktsiooni kaotus või kõrvalekalle esineb.
- Puudega tööealise inimese toetuse maksmisel võetakse aluseks kõige suurema *kõrvalekaldega funktsioon*.
- Toetust makstakse igakuiselt vastavalt lisakuludele, kuid mitte vähem kui 65 protsenti ja mitte rohkem kui 210 protsenti sotsiaaltoetuste määrast* kuus.

Toetuse suurus 16,62 kuni 53,70 eurot kuus.

****sotsiaaltoetuste määr kuus on 2021.a . 25.57 EUR***

Hindamise avalduse esitamine

- nõuanded

- Tutvu enda meditsiiniinfoga www.digiligu.ee keskkonnas
- Võid ise valida linna/piirkonna, kus sinu tervist hinnatakse
- Palu arstil puuduv terviseinfo sisestada ja teavita avaldusest
- Eraarstid-teenuse pakkujad (manuaal- ja lümfiterapeudid jt) ei oma juurdepääsu digiloo juurde – esita kokkuvõtte ise arstile
- Retseptide väljaostu kontrollitakse
- Avalduse täitmisel mõtle oma kõige hullemale päevale ja küsitud tegevusi pead suutma teha ilma pingutuseta
- Avaldus Töötukassa e-teeninduses (võid sobival ajal jätkata täitmist), paberil või kohapeal
- Töövõime hindamine ja puude taotlemine võimalik teha koos ja tellida ka plastikkaardid
- Töötukaasa e-keskkonnas on nähtav arstide külastuse info, mis digiloos olemas

TÖÖTAMISE TOETAMINE

- Palgatoetus kuni 12 kuud (töötu)
- Pikendatud põhipuhkus (7 päeva keskmise tasuga riigieelarvest)
- Sotsiaalmaksu hüvitamine miinimummäära ulatuses
- Transporditoetus (maksuvaba hüvitis või ise korraldamine)
- Töökoha kohandamine, abivahend (ei ole erisoodustus)
- Töölane täienduskoolitus (3 aasta jooksul 613,68 eurot) inimesele
- Töötukassa toetused ümberõppel ja täiendamisel
- Tööandja nõustamine, isiklik abistaja, tugiisik
- Töölane rehabilitatsioon

Ajutine töövõimetus

hüvitis

Ajutine töövõimetushüvitis

- **Töövõimetushüvitiste** arvestamise aluseks on maksu- ja tolliameti andmed hüvitise saaja eest arvestatud või makstud sotsiaalmaksu kohta **eelmisel kalendriaastal**.
- Haigushüvitist hakatakse kindlustatule maksma alates haigestumise **4. päevast**.
- Haigestumise **4.–8. päevani** maksab haigushüvitist **tööandja** 70% töötaja viimase kuue kuu keskmisest tötasust.
- Alates haigestumise **9. päevast** maksab haigushüvitist haigekassa. Hüvitis on 70% töötaja eelmise kalendriaasta sotsiaalmaksuga maksustatud kalendripäeva keskmisest tulust).
- Lisainfo:
- <https://www.haigekassa.ee/et/tooandjale/ajutise-toovoimetuse-huvitis>

Rehabilitatsioon või taastusravi?

Rehabilitatsiooni või taastusravi?

- Rehabilitatsiooniteenuse saamine puhkuse või vaba päeva arvelt
- Taastusravi (statsionaarne 10-14p) puhul võimalik ajutine töövõimetusleht
- Taastusravi Haigekassa eelarvest ja aktiivravi osa
- Rehabilitatsioon Töötukassa või Sotsiaalkindlustusameti eelarvest
- Eesmärgid erinevad – tervise taastamine, tööturul osalemine/töövõimesäilitamine/ aktiivne osalus ühiskonnaelus
- Taastusravi arstide kaudu/rehabilitatsioon Töötukassa või Sotsiaalkindlustusameti kaudu

(N: peale põlveoperatsiooni on taastusravi)

- Taastusravi puhul võimalik kasutada piiriülese tervishoiuteenuste direktiivi võimalusi ja minna välismaale

Töölalane rehabilitatsioon

TÖÖALANE REHABILITATSIOON

- Tööalase rehabilitatsiooni eesmärgiks on vähenenud töövõimega inimese

**tööeluks ettevalmistamine,
tema tööle asumise või
töötamise toetamine.**

Tööalane rehabilitatsioon – kellele?

Sihtrühmaks on tööealised (st vanuses 16 kuni vanaduspensioniniiga) **vähenenud töövõimega inimesed**

- kellel on puue või püsiv töövõimetus või osaline töövõime ning
- kes on hõivatud (töötajad, õppijad, ettevõtjad) või
- otsivad tööd (on registreeritud töötud).

- Teenuste maht kuni **1800** eurot aastas.
- Sõidu- ja majutustoetus kuni 26 eurot/päev (10 senti /km)

Töölalast rehabilitatsioonini võib olla vaja selleks, et:

- parandada liikumisoskusi või kõnet,
 - õppida kasutama abivahendeid,
 - lahendada psühholoogilisi probleeme,
 - leida motivatsiooni ja suurendada enesekindlust,
 - õppida puude või haigusega igapäevaselt toime tulema
- (vähemalt 2-3 spetsialisti)

Töölane rehabilitatsioon võib sisaldada järgmisi tegevusi:

- füsioteraapia
- tegevusteraapia ja -nõustamine
- loovteraapia
- logopeediline abi
- eripedagoogiline abi
- kogemusnõustamine
- psühholoogiline nõustamine
- õendusalaane nõustamine
- sotsiaalnõustamine
- arsti (sh psühhiaatri) nõustamine.

Teenuse saamise etapid

- **Vajaduse hindamine** Töötukassa konsultandi poolt (küsimustik – broneeri aeg!)
- Teenuse eesmärgi (alaeesmärkide) kokku leppimine
- Töötukassa poolt teenusele suunamise kinnitus
- Töötukassa kodulehe kaudu teenuse pakkuja valimine ja registreerumine tegevuskava koostamisele
- Teenuse osutaja informeerib Töötukassat ja ootab kinnitust teenuste sobivuse, mahu ja eesmärgi osas
- Tegevuskava koostamine (2 nädala jooksul peale kinnitust)
- Töötukassa kinnitab tegevuskava (7 päeva)

Teenuse saamise etapid

- Rehabilitatsiooniteenusel osalemise alustamine (14 päeva)
- Tegevuskava alaeesmärkide täitmise hindamine (teenuse osutaja)
- Tutvumine teenuse hinnanguga
- Harilikult teenus jagatud osadeks ja 3-5 korda 5 päeva asutuses (pühapäeva õhtust reede lõunani) 1 aasta jooksul või oma elukohas tegevuskava alusel. **Maksimaalselt 2 kuud teenuste kordade vahel.**

Peale teenuste lõppemist teenuse osutaja:

- Annab hinnangu teenuse tulemuslikkusele, alaeesmärgi saavutamisele
- Annab hinnangu tööalase rehabilitatsiooni eesmärgi saavutamisele
- Saadab täiendatud tegevuskava Töötukassa kontaktisikule.
- Töötukassa ja klient tutvuvad hinnanguga ja lepivad kokku edasise individuaalse tööotsimiskava tegevused - IDEAALIS

Töölase rehabilitatsioon

Näide: töötamist või tööle saamist takistavad asjaolud

Maril on tervises seisundist tulenevalt raskused seismise ja liikumisega, kuna sellega kaasnevad tugevad valud seljas ning liigestes, aegajalt on tugevalt piiratud kodust väljumine liigesjäikuste tõttu.

Tööpingetest kuhjuv stress ning kasvavad muremõtte pärsivad keskendumist ning tööülesannete täitmist õigeaegselt, ülesanded kuhjuvad. Esineb soovimatust suhelda teiste inimestega. Mari vajab rehabilitatsiooniteenust, et säilitada töövõime arendades füüsilist võimekust ning tugevdades emotsionaalset tasakaalu.

Eesmärk:

Aasta pärast töötab Mari oma tänasel ametikohal, tuleb toime tööstressiga ning suudab ületada emotsionaalseid takistusi. Säilinud on liigeste liikuvus, valuga toimetulek ning paranenud on lihastoonus.

Sekkumist vajavate valdkondade kirjeldus ning ülevaade kaasatavatest spetsialistidest (koos nende kaasamise põhjendusega) – Näide

- Õlavõõtme- ja alaselja valud
- lihastoonuse langus
- liigesefunktsioonide tõstmine
- madal tegevusvõime ja keskendumine
- häirunud unerütm
- ebastabiilne emotsionaalse seisund
- vajalik abivahendite vajaduse hindamine
- teadlikkuse tõstmine tervisest tulenevate piirangute ja muutustega toime tulemisel
- madal teadlikkus sotsiaalkindlustussüsteemi võimalikest toetustest.

Protsessis osalevad spetsialistid:

- **Psühholoog** - klient vajab psühholoogi teenust, et omandada teadmised ja tehnikad kuidas hoida psühholoogilist tasakaalu ja toime tulla stressi, ärevuse ja uneprobleemidega.
- **Sotsiaaltöötaja** - selgitada kliendi õigusi ja kohustusi kohaliku omavalitsuse sotsiaalabi taotlemisel.
- **Arst** - vajalik arsti individuaalne nõustamine tervisest tulenevate muutuste ja piirangutega toimetulekuks.
- **Füsioterapeut** – klient vajab füsioteraapia teenust alaseljavalude leevendamiseks, liigesliikuvuse säilitamiseks, vasaku käe funktsiooni taastamiseks ning lihastoonuse hoidmiseks ja vastava terapeutiliste harjutuste vara omandamiseks.

Teenuse kitsaskohad:

- Ebaselge ja mitmekordne kinnitusprotseduur
- Majutuse ja transpordikulud tuleb tasuda ette (tagastus u 1,5 kuu jooksul)
- Teenuse mahu osas ebaselge – 1800 eurot kalendriaasta või tegevuskava kohta?
- Teenusepakkujad käsitlevad erinevalt teenuse korraldust ja hinnad erinevad
- Omaosalus suur ja sõltub firmast (majutus ja toitlustus päeva kohta 33-55 eurot)
- Kliendi/patsiendi võimalus tegevuskava muutmiseks/koostamiseks pigem teoreetiline
- Tegevuskava hindamine toimub peale teenuse lõppemist kirjalikult ning ei ole süsteemi, kuidas eesmärgi täitmist hinnata Töötukassa poolt koos inimesega hinnatakse
- Teenusel käimine puhkuse või vaba aja arvelt

Teenuse plussid

- Terviklik lähenemine
- Suurem teenuste maht
- Võimalus valida teenuse pakkuja vahel
- Võimalus valida majutuse ja transpordi osas
- Väiksem aruandlus

Sotsiaalne rehabilitatsioon

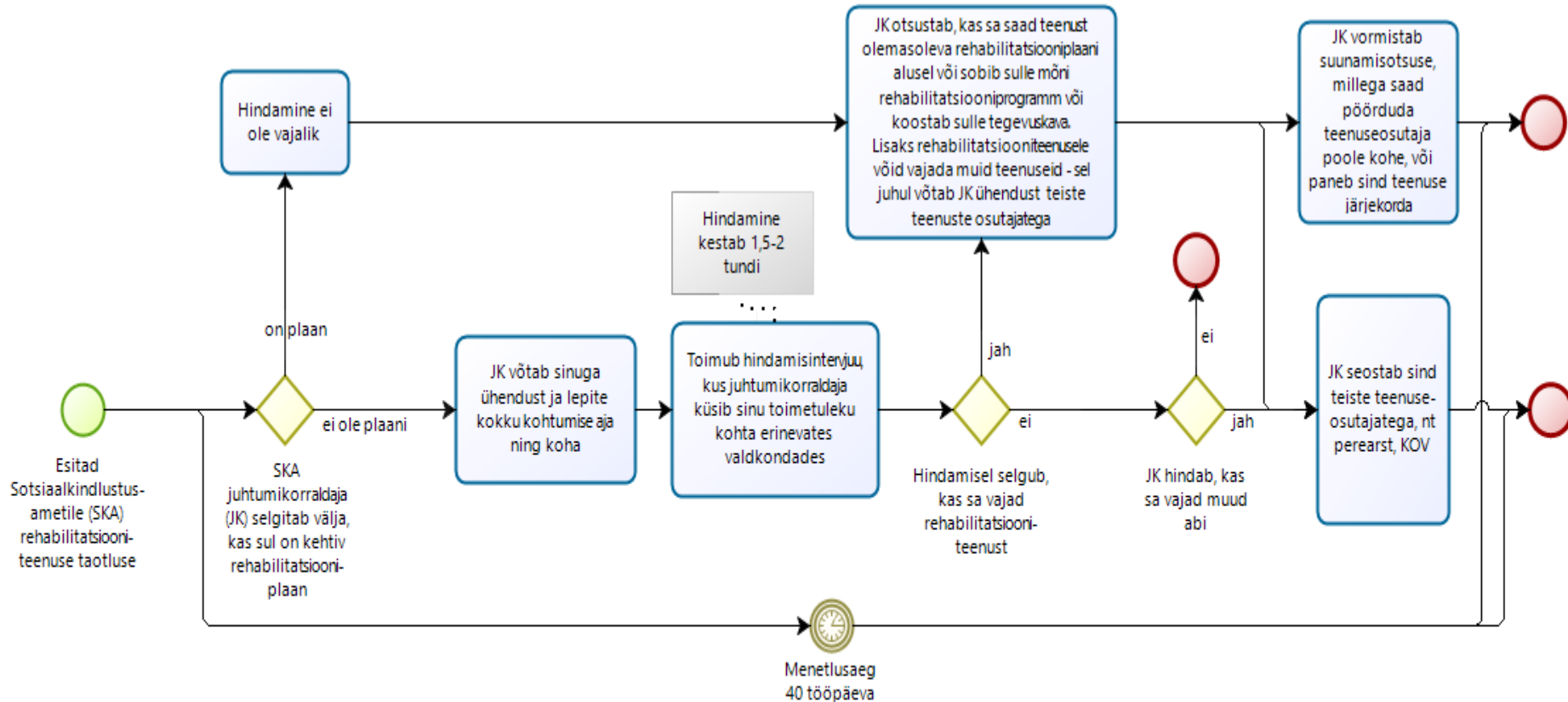
Sotsiaalne rehabilitatsioon – kellele?

- alla 16-aastane puudega laps,
- vanaduspensioni ealine puudega inimene,
- tööealine (16-aastane kuni vanaduspensioni ealine) puuduva töövõimega inimene,
- tööealine puudega või töövõimetu või osalise töövõimega inimene, kes ei tööta, ei õpi ega ole töötuna arvel Töötukassas

Sotsiaalse rehabilitatsiooni teekond:

Allikas: Sotsiaalkindlustusamet

Sotsiaalse rehabilitatsiooni tegevuskava või rehabilitatsiooniplaani alusel pakutakse:

- tegevusterapeudi
- loovterapeudi
- sotsiaaltöötaja
- psühholoog
- eripedagoogi
- logopeedi
- füsioterapeudi
- kogemusnõustaja
- Arsti ja õe teenuseid

Kõiki teisi teenuseid peale arsti teenuse pakutakse individuaalselt, perele või grupis.

Arsti teenust osutatakse ainult individuaalselt.

Sotsiaalne rehabilitatsioon

- kuni 483 euro eest või rehabilitatsiooniprogrammi alusel kuni 1000 euro eest kalendriaastas.

Millest:

- füsioterapeudi individuaalteenust, pereteenust ja grupiteenust kokku 16-aastastele ning vanematele inimestele kuni 137,88 euro eest kalendriaastas.
- Majutus 119,85 eurot kalendriaastas (23,97 eurot/öö – 5 ööd)
- Transporditoetus - teenuse saajale ja saatjale kokku kuni 41,55 eurot kalendriaastas
- Erand psüühikahäiretega inimesed, lapsed, vanemaealised

Teenuse korraldus

- Avaldus teenuse saamiseks
- Nn suunamiskiri – teenuse üle võtmise ja otsuse summa kohta
- Teenuse pakkuja valimine/teenuse hindamine Sotsiaalkindlustusameti juhtumikorraldaja poolt
- Järjekorra järjekorda lisamine või kohe teenusele
- Rehabilitatsiooniplaani koostamine, hindamine, juhendamine ja teenuste saamine
- Teenuse saaja esitab kuludokumendid transpordi kohta
- Majutus ja teenused tasutakse otse ja inimesel on kulu vaid toitlustusele

Õigusalane nõustamine puude ja töövõime taotlemisel

Kasulikku infot

Vaide esitamine - nõuanded

- Tihti ei küsita tervise kohta lisainfot ja see on negatiivse otsuse aluseks. Olge ise aktiivsed!
- Vaide esitamine 30 kalendripäeva jooksul peale otsuse kätte saamist – oluline!
- Üldmeilile järelpärimine puude ekspertotsuse kohta
- Tutvu töövõime hindamise ekspertotsusega www.digilugu.ee keskkonnas
- Vaide esitamine ehk haldusakti vaidlustamine
- Eraldi töövõime hindamise ja puude taotlemise puhul (Töötukassa ja Sotsiaalkindlustusamet)

Juristi nõustamisteenus

Tasuta nõustamisele saavad pöörduda tööealised inimesed:

- kes kavatsesid taotleda töövõime hindamist ja/või puude raskusastme hindamist;
- kelle töövõime ja/või puude raskusaste on hinnatud, kuid kes ei ole rahul hindamise tulemustega ja vajavad abi otsuste sisu selgitamisel;
- kes vajavad abi ja nõustamist kaebeõiguse teostamisel seoses töövõime hindamise ja/või puude raskusastme hindamise otsustega.

Nõustamist pakutakse kontaktkohtumise, e- posti ja telefoni teel

- Eelregistreerimisega nõustamine toimub Eesti Puuetega Inimeste Kojas Toompuiestee 10, Tallinn. E-R kl 9-17.
- Nõustamisele eelregistreerimiseks helistada telefonil **671 5909** või kirjutada noustaja@epikoda.ee (Kristi Rekand)

Aitäh!

INGRID PÕLDEMAA

INGRID@REUMALIIT.EE

tel 5224479

